

El conferenciant sense 'bafles'

Josep-Vicent Marqués (València, 1943), sociòleg, escriptor, conferenciant, doctor en Dret i tertulista brillant.

La seua és una generació de fracassats?
 —No, són els que manen.
 —¿Què pretenia presentant-se a senador?
 —Demostrar que hi havia una esquerra que no estava representada ni pel PSOE ni pel PCE. En cap moment vaig pretendre ser senador.
 —¿L'ha desencantat la política?
 —Jo no m'he desencantat: no la practique. L'activitat política organitzada la vaig deixar el 72, que és quan vaig deixar Germandat Socialista. No pense en termes de desencant.
 —¿Per què es va acabar el Partit Socialista Valencià?
 —El PSV havia estat un front, més que un partit específic. I en el moment en què la gent va orientar més les seues posicions polítiques era lògic que cadascú tirara per una línia diferent.
 —¿Vostè per què no va estar en el PSPV?
 —Perquè jo era d'esquerra. Jo estava molt més vinculat al maig del 68 que a la tradició del socialisme.
 —¿Què han implicat els anys 80 per al nacionalisme valencià?
 —Fonamentalment, l'oportunitat d'una renovació a través de la gent més jove, de la gent que s'ha educat en la llengua. Els nacionalistes érem quatre gats, per això no acabe de veure una situació de crisi: mai no ha estat un moviment esplendorós. El que passa és que en un

moment en què el conjunt de la societat valenciana, i també l'espanyola, era més progressista, en el principi de la transició, això feia que tot moviment social tinguera més audiència. Això respon a l'onada progressista de després del maig del 68. quan apareixen els moviments de renovació psiquiàtrica, l'ecologisme, el feminisme... I hi ha un gran volum de població que està, genèricament, a favor de tota reivindicació progressista. Això afecta també el nacionalisme, és clar. I després quan es produeix una conservadorització de la societat, el nacionalisme també en queda afectat.
 —En el recés d'expectatives ¿no hi ha hagut error humà?
 —La base d'això és que al País Valencià no hi ha una consciència nacional forta. i el problema és més de base estructural que no de tàctiques concretes. Si realment la burgesia, i la petita burgesia, no és nacionalista, era lògic que fracassaren les expectatives.
 —¿Hi ha burgesia o no?
 —Si hi ha capital, hi ha burgesia, encara que no tinga les característiques de la burgesia més brillant. És una burgesia birriosa, pessetera, poc cívica... Hi ha una cosa estranya: la poca brillantor dels equips polítics de la burgesia. És un panorama que fa pena. Si els empresaris valencians gestionaren les empreses igual que els seus representants po-

lítics gestionen les seues activitats, s'haurien arruïnat.

—¿Vostè on s'ubica políticament?

—Sóc simpatitzant de les dues UPV.

—I a Catalunya, ¿quin corresponent buscaria?

—El problema que tinc és que jo sóc verd, i no veig un moviment verd suficientment interessant per a apuntar-me. Podria tenir simpaties per Esquerra Republicana i per Iniciativa per Catalunya. A Galícia ho tinc més clar: seria

del *Bloque*. I a Euskadi no estaria en cap grup.

—*¿Per què viu a Madrid?*

—Per raons purament personals. Vaig conèixer una senyora que havia de viure a Madrid, i vaig anar-hi.

—*¿El tracten millor fora*

on tinc alguna clientela).

—*¿L'anticatalanisme ha abaixat la guàrdia o està de vacances?*

—Afortunadament, la desmobilització general també l'ha afectat. Però ha deixat un solatge molt desagradable. L'efecte anticatalanista s'ha suavitzat

com en aquesta societat no ha donat el to una burgesia culta, l'ha donat una petita burgesia inculta. I després, perquè Lizondo representa l'hostilitat contra els intel·lectuals; és el símbol d'un home que s'ha fet a ell mateix, que fa gala de no ser una persona

prosperat tant?

—No. Ho crec fermament. Des de les institucions i des de les forces polítiques. La meua major frustració la vaig tenir l'any 78, quan es va muntar una cosa que es deia "Comissió 9 d'octubre", en la qual estaven pràcticament tots els partits d'esquerra, per posar en inarxa una campanya educadora contra l'anticatalanisme. Jo em vaig fer càrrec de la comissió de propaganda, i la vaig muntar amb poetes i publicitaris. Tenfem una quantitat de fullets i adhesius que no vam dur mai a la impremta perquè els representants dels partits polítics discutien i no decidien res. Em va frustrar molt perquè havíem creat suficient material com per a fer una gran campanya.

Tota la política del PSOE, en aquest sentit, ha estat una contemporització de mals resultats. Encara que sembla herètic, jo hauria cedit en els símbols. Defendre la quadribarrada era molt vulnerable, i no vull dir que acceptàrem la de la franja blava, però hauríem pogut inventar alguna altra coseta. Pel que fa al nom, jo m'estime més el de *regne*, encara que sembla surrealista, que no el de *comunidad*, que a més és intraduble, com saben els de l'Institut Turístic Valencià, que han de posar *The Land of Valencia*. Però en la llengua jo no hauria permès cap broma. Totes les ambigüitats del PSOE les hem pagades.

—*¿Les marginalitats (ecologisme, feminisme, antimilitarisme...), han deixat de ser rendibles?*

—Jo no pense en termes de rendibilitat: els moviments socials tenen una raó de ser. Per a mi és l'única cosa que té una raó de ser. L'única cosa que

que al seu país?

—Sí, però no a Madrid. La gent em tracta molt bé quan faig conferències per l'estat espanyol, que és el meu referent sociològic (no considerat com una unitat nacional sinó com un conjunt de poblacions

frenant el valencianisme. Creant la idea que era una polèmica absurda, cosa que ha fet apartar-se del nacionalisme a molta gent jove per fàstic i per horror.

—*¿Per què és possible González Lizondo?*

—Possiblement perquè

culta. És una modalitat de populisme, no necessàriament feixista, però emparentada amb els fenòmens feixistes.

—*Si el fenomen anticatalanista s'haguera abordat amb serietat des de les institucions, ¿hauria*

m'interessa.

—*Després de les germanes Koplowitz ¿parlar de feminisme no és tocar la flauta?*

—¿I si t'envie a fer la mà? Com a entrevistador, eh, no com a amic. Et conteste amb una altra pregunta: Després que el senyor Mortes, un valencià il·lustre, fóra ministre amb Franco ¿té sentit parlar de nacionalisme?

—¿Vostè sap tant de sexe com diuen?

—No: jo sé sobre les ximpleries que diu la gent sobre el sexe. I sobre això escric.

—¿I quina és la ximpleria més contundent que ha sentit?

—Que l'homosexualitat era un efecte de la depravació capitalista. Ho van dir uns militants de Bandera Roja a uns companys de Germania Socialista. Els meus companys van contestar que no sabien que a la Grècia antiga ja hi havia capitalisme. Aquesta és arqueològica, i de moderna, per exemple, totes les dels llibres de divulgació sexual, que han donat una imatge de la sexualitat tecnificada, com unes tècniques que has d'aprendre per aconseguir unes metes.

—*Fernando Poblet va dir que tu eres "el peor follador de todo el planeta"*.

—És una llàstima que no m'ho diguera personalment, perquè jo li hauria dit: ¡Home, no sigues indiscret!

—¿Com és que ha passat del suplement d' El País al de Las Provincias?

—No estic en el suplement de *Las Provincias* sinó en el suplement de *Taller de Ediciones S.A.*, que té, entre altres clients, *Las Provincias*. Me'n vaig anar d'El País perquè jo volia que em feren un

contracte. El director deia que sí, però els quadres mitjans em posaven entrebancs. Al punt que em llevaren la columna d'última pàgina del divendres. I en aquestes condicions no m'interessava continuar en *El País*. I com que ja feia temps que José María de Juana, el director del *Suplemento*, tenia ganes que col·laborara en la seua publicació, vaig aprofitar per a passar-m'hi.

—¿Per què escriu millor en castellà que en català?

—Potser perquè he tingut menys incitacions per a fer-ho. Per a mi és un problema, perquè no tinc especial desig de ser escriptor totalment en castellà, i supose que m'hauria de plantejar seriosament la cosa de treballar-me més el català. Ara: la meua situació és explicable. Sóc de l'àrea urbana de València i el meu món de referències lèxiques viscudes en català és espantós, mínim. I per la classe de cosa que jo faig i la forma com escric, moltes vegades els referents són també el llenguatge escrit, de la publicitat, etc. I fer ironies respecte al llenguatge parlat o acadèmic resulta més fàcil en castellà. Ara, per exemple, he fet una cosa ironitzant sobre llenguatges escrits, i havia pensat fer-la en català, però els tòpics em sonen més en castellà i puc ironitzar més. De totes formes li he promés a Josep Piera un llibre de falses llegendes de la Mediterrània, en català. Clar.

—¿Recorda la primera volta que va parlar en català?

—Sí, va ser insultant Eliseu Climent. Era un divendres de dolors de l'any 62, i jo anava un poc trompa. Eliseu, en canvi, va estar amabilíssim. Fora

de bromes, jo vaig arribar al català per un procés de compromís amb el meu poble, però amb un referent molt fort perquè la família del meu pare parlava en català.

—*Però vostè no.*

—No, em van educar en castellà, no tant perquè ma mare fóra castellanoparlant, sinó perquè mon pare tenia una consciència molt forta d'haver perdut la guerra com a treballador, com a demòcrata i com a valencià.

—*I en els jesuïtes, on vostè estudiava, entre altres, amb Alfons Cucó, Lluís Aracil, Rafael Ninyoles, Eliseu Climent... ¿com parlaven?*

—No érem del mateix curs i jo els vaig conèixer després a tots. Allà hi havia una separació física i cultural brutal entre els interns, que parlaven en català (de la qual cosa es burlaven bastant els altres) i els externs.

—¿En quin estat es troba la llengua en aquest país?

—Estem en una situació més complexa, que es mou a diversos nivells. Hi ha un nivell de pèrdua, d'inèrcia social: els sistemes tradicionals de comunicació, els que conservaven la llengua, han entrat en crisi, cosa que representa un recés. I l'esforç de les institucions per fer rendible socialment el coneixement de la llengua em sembla absolutament pobre. Començant per la TVV. Jo sempre he defensat que la televisió era un instrument indispensable per a la normalització lingüística, a condició que fóra, si no monolingüe, pràcticament monolingüe. Però m'alarmo que això no es mantinga ni com a objectiu.

—*Un nom: Joan Fuster.*

—M'agradaria fer alguna cosa per a remeiar-ho: no he tingut més relació amb Fuster perquè cap dels dos sabem conduir. És l'única raó per la qual em sap greu no tenir carnet de conduir. A pesar d'això, crec haver captat que Fuster no ha volgut ser mai *el pare*, i sempre l'he pensat com *el tio*. I al tio no se'l mata: és una referència entranyable, tant intel·lectualment com personal.

—*En algun moment es va dir que la tercera via s'inspirava en Germania Socialista.*

—És una tergiversació. La nostra definició posava l'èmfasi en el País Valencià, però deia que érem un poble oprimint amb característiques nacionals comunes a Catalunya i les Balears. Una fórmula que tractava d'evitar la qüestió de si els Països Catalans són una nació.

—¿Encara pensa les coses d'aquella època?

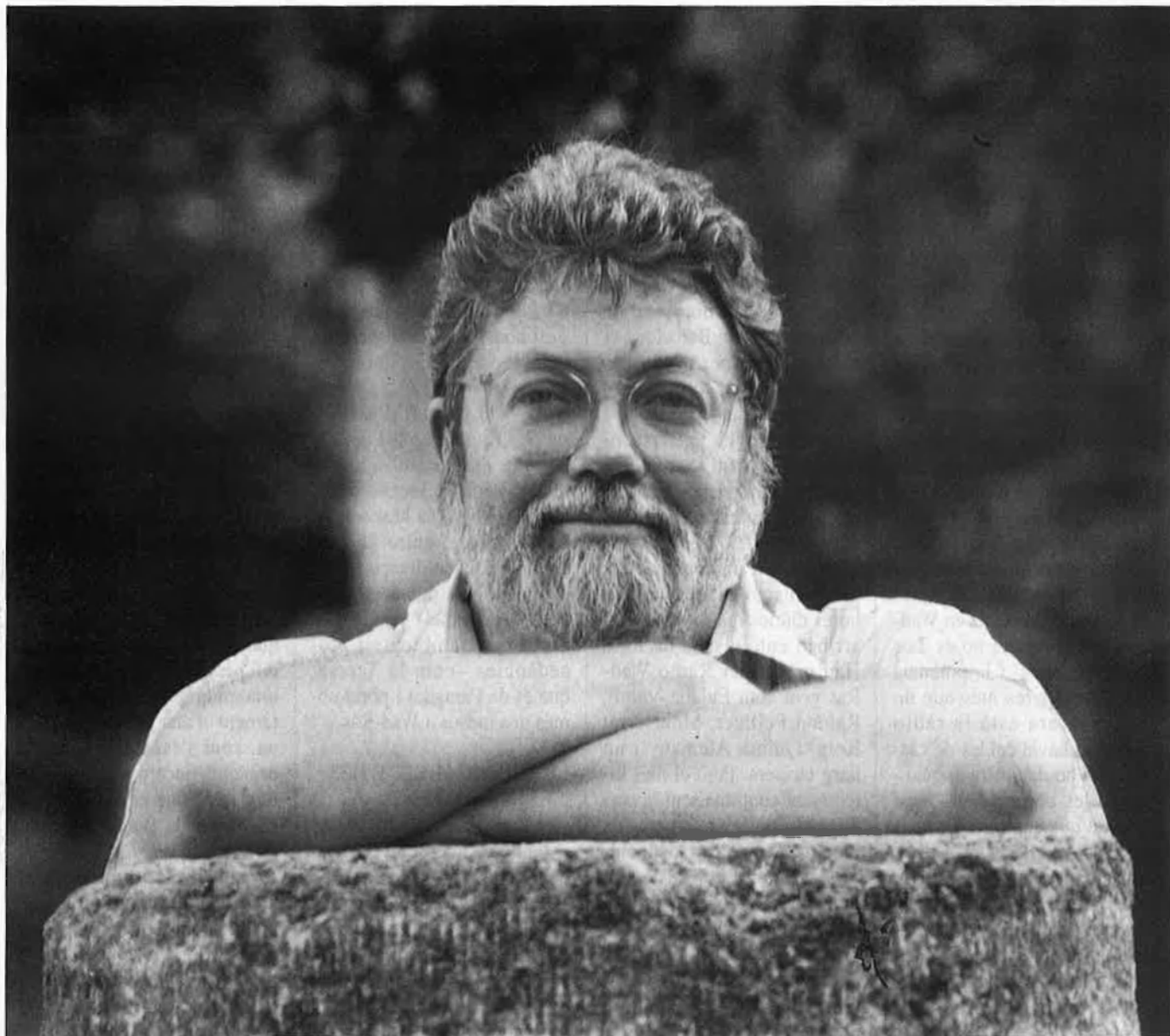
—El que no puc tenir són les mateixes expectatives respecte a la força revolucionària de la classe obrera. Les altres coses, pràcticament, continue pensant-les. Continue sent d'esquerra, ecologista, nacionalista, antipatriarcal... No he canviat massa.

—¿A quantes coses està afiliat?

—A tres: a Greenpeace, a Amnistia Internacional i a Acció Ecologista.

—¿L'ecologisme no l'ha desencantat?

—No, però em té mosca. És la mateixa cosa que li retrac a la UPV: els ecologistes tenen molt poca garra política. Trobe els ecologistes massa replegats en l'aspecte conservacionista, estrictament. Jo apostava molt per la capacitat de l'ecologisme quan

"Encara que sembla heretic, jo m'estime més la denominació de *regne* que no la de *comunidad*, que damunt es intraduble".

HAI A GIL

vam viure el moment d'optimisme revolucionari i de lluita de classes, sempre que generara una cultura política, unes propostes polítiques generals, i no solament es mirara en la qüestió de la natura i els espais directament agredits. És cert que el discurs ecologista *light* ha estat assumit per les forces polítiques, però és que l'ecologisme s'ha quedat solament parlant dels problemes concrets de tal lloc.
—¿Vol dir que per les accions el moviment eco-

logista s'assembla més a la botànica?

—Quasi, quasi..

—¿Encara freqüenta els balnearis?

—Sí. És molt saludable, sobretot per a persones que ens trobem immersos en processos d'acció social massa intensos o que xarrem massa. Algunes voltes ho he fet més per teràpia preventiva: per veure si sóc capaç d'aquantar-me sol.

—¿S'aplica moltes teràpies?

—No, a pesar que en teo-

ria sóc partidari de la psicoanàlisi. És que tinc tants amics i amigues en tantes tendències psicoanalítiques que ara no podria psicoanalitzar-me en cap per no posar-me en evidència davant la resta.

—¿S'ha psicoanalitzat en algun moment?

—Ho vaig començar però ho vaig deixar. Seria molt complicat explicar-t'ho. Si tinguera 30 anys, em faria una psicoanàlisi, però en tinc 46.

—¿Per què l'ofici de conferenciant?

—Per continuació d'una etapa: la de donar classe. Sempre m'ha agradat molt el contacte verbal amb la gent, no tant en la conferència com en el col·loqui. M'ho passe molt bé i, en ocasions, em dóna per a viure.

—¿Ho paguen bé?

—Molt menys que als cantants teloners. Potser si jo portara un enginyer de so i *baffles*, podria demanar més diners.

Miquel Alberola